

7

Vesilahti, Narvan kvlä, Karholan nokka.

Maisteri N. Cleven käydessä kesällä 1929 kaivausmatkalla Vesilahden pitäjän Narvan kvlän Hiidennokassa, ilmoitti hänelle tilallinen Silén, että hänen maallaan vastapäätä Hiidennokkaa on kivikasoja, jotka jo pitemmän ajan ovat kiinnittäneet hänen huomiotaan ja joita hän epäilee jonkinlaisiksi haudoiksi ja että hänellä on lähiaikoina aikomuksena raivata rinne viljelykselle. Allekirjoittanut pyysi saada kaivaa ne haudat, jotka kesällä 1930 olisi välttämättä tutkittava. Epäsuotuisien ilmojen vuoksi en voinut tarkastaa muuta kuin 2 kiviröykkiötä.

Karholan nokka sijaitsee Narvan kvlän koillispuolella, noin kilometrin verran itse kvlästä, Pvhäjärven rannalla (kuva 1). Luoteispuolella parinsadan metrin päässä ovat Silén'in eli Kivirannan pikkutilan pää- v.m. rakennukset (ks. yleiskarttaa). Kaikki röykkiöt kuuluvat mainitun talon maalle, ja on niitä suunnilleen 29 kpl. (ks. mainittua karttaa). Pääosa haudoista lankeaa Karholan nokan itäiselle kärjelle, Silénin navetan ja puuliterin välillä on kukkamullan otossa osittain särjettävä matala kumpu, joka näyttää olleen laajempi kuin mitä se nyt on, mahdollisesti maanalainen kenttäkalmisto. Maa paikalla on hyvin mustaa. Silénin rakennusten länsipuolella on neljä röykkiöhautaa (26 - 29); yleiskartalle olen myös merkinnyt Siléniltä Ali-Kestiin vievän tien eteläpuolelta v:na 1898 löydetyn rannerenkaan (N:o 3556) sijaitsemispaikan, löytäjän osoitusten mukaan. Rannerengas on viikinkikautinen ja osoittaa niin ollen, että maan välosaa on käytetty myöhemminkin kalmistopaikkana. Röykkiöiden sijaitsemisalue on koilliseenpäin viettävää rinnettä (kuva 2), alimmat röykkiöt ovat n. 15 m vedenrajaa ylempänä. Röykkiöissä on keskellä suurempi silmäkivi, ympäröivät maanpäälliset kivet ovat miehennostettavia raskaampia; kaikki kivet ovat, suu-

remmat enemmän, pienemmät vähemmän, vierineet järvelle päin; joutu-
tuen maaperän kaltevuudesta ja saviperäisyydestä.

Ensiksi tutkimani röykkiö n:o 1 sijaitsi pellon puolella, mihin se suuruutensa vuoksi oli jätetty, mikäli saatoin huomata, koskematta (ks. kuv. 9). Se oli lounais-koillissuuntainen ja n. $7\frac{1}{2}$ x 6 m laaja, epäsäännöllisen muotoinen (ks. karttaa). Kivien päällä oleva multakerros kun oli kuorittu, tuli näkviin suuria ilman minkäänlaista järjestystä sijoitettuja kiviä (kuva 3). Suurimmat päälle asetetut kivet olivat lounais- ja koillisreunassa, niiden alla oli kerros pienempiä kiviä. Reunoissa oli kiviä yleensä ohuemmalti kuin keskellä, jossa niitä saattoi olla 3:ssa kerroksessa, vaikkeivät kivet kaikki olleet varsin suuria. Mustaa noen ja tuhkan sekaista maata oli kautta koko röykkiön, runsaimmin keskellä, ennenkaikkea niillä vaiheilla, missä esineet sijaitsivat, reunoissa oli kulttuurimaata vähän. Kaikesta päättäen oli röykkiöön laitettaessa tuotu maata. Maanlaatu röykkiön paikalla oli hietaperäistä savea. Kulttuurikerroksen paksuus oli noin 25 cm:stä 40 cm:iin, minkäänlaista keskikohtaa ei ollut erotettavissa eikä kulttuurimaa millään kohdalla muodostanut svvempää kuoppaa. Saviastianpaloja löytyi yksinomaan röykkiön lounaisosasta, suunnilleen F - G ja H ruuduista, keskeltä ja koillispuolelta ei niitä montakaan saatu talteen. Saviastianpalasia on kaikkialla kulttuurikerroksessa, sekä niinhvvin koskemattoman maanpinnan rajalla että aivan röykkiön pinnalla. Luunpalasia taasen talteen saatiin eniten keskeltä, samoilta vaiheilta kuin esineet, ja röykkiön koillisosista; esinelukumäärään nähden oli luita vähäsen.

Esineet (9249:1 - 76) kaikkiaan 76, joko aivan eheitä tai särkyneitä, sijaitsivat likimain 2 m² alalla, pääasiassa ruuduissa D:1 - 2, eräitä yksinäisiä esineitä oli joutunut ympärille vähän kauemmas. Mielestäni on aivan selvä, että esineet on pantu maahan samalla kertaa. Eri kerroksissa sijainneet esineet olivat lähellä toisiaan ja muodostivat siksi kiinteän kokonaisuuden, että eri aikoina tapahtunut esineitten maahan paneminen ei voi olla kvs²yksessä. Jonkunlaisia esinervhmiä tosin on erotettavissa, kuten kuvat 6 ja 7 osoittavat, ne olivat aivan vierekkäin, samoin

kuvassa 10 näkyvät esineet, mutta ne eivät kuitenkaan millään tavalla kumoa ajatustani siitä, että esineet olisi pantu samanaikaisesti maahan. Saattaa olla, että rövkkiöön olisi pantu samalla kertaa useamman vainajan jätteet, esim. kuvassa 6 olisivat kuuluneet eräälle soturille, kuvassa 7 taasen toiselle j.n.e. Myös samanlaisten esineitten, niinkuin rannerenkaiden, keihäänkärkien, veitsien, miekkojen j.n.e., runsaasta lukumäärästä voimme päätellä, että rövkkiöön on täytynt haudata useampia henkilöitä, esim. miehiä miekkojen lukumäärästä päätäten 3. Vähemmän tärkeätä on meille, kuinka monta henkilöä rövkkiöön on haudattu kuin se, että toteamme esineitten joutuneen maahan yht'aikaa, vuoden 600 j. Kr. vaiheilla. Esineitä oli kaikissa kerroksissa; tavallisesti oli niiden alla ja päällä kiviä, suuremmat kivet olivat alempana. Esineitten kera oli kivien väliin sekä alle ja päälle pantu noensekaista maata. Kivien päältä, heti turvekerroksen alta ja alimmaisten kivien alta, koskemattoman maan rajalta talteen saatiin niinikään pienempiä esineitä. Kuvasta 8 näemme miten suuria ja kuinka paljon oli rövkkiön laittamiseen tarvittu kiviä.

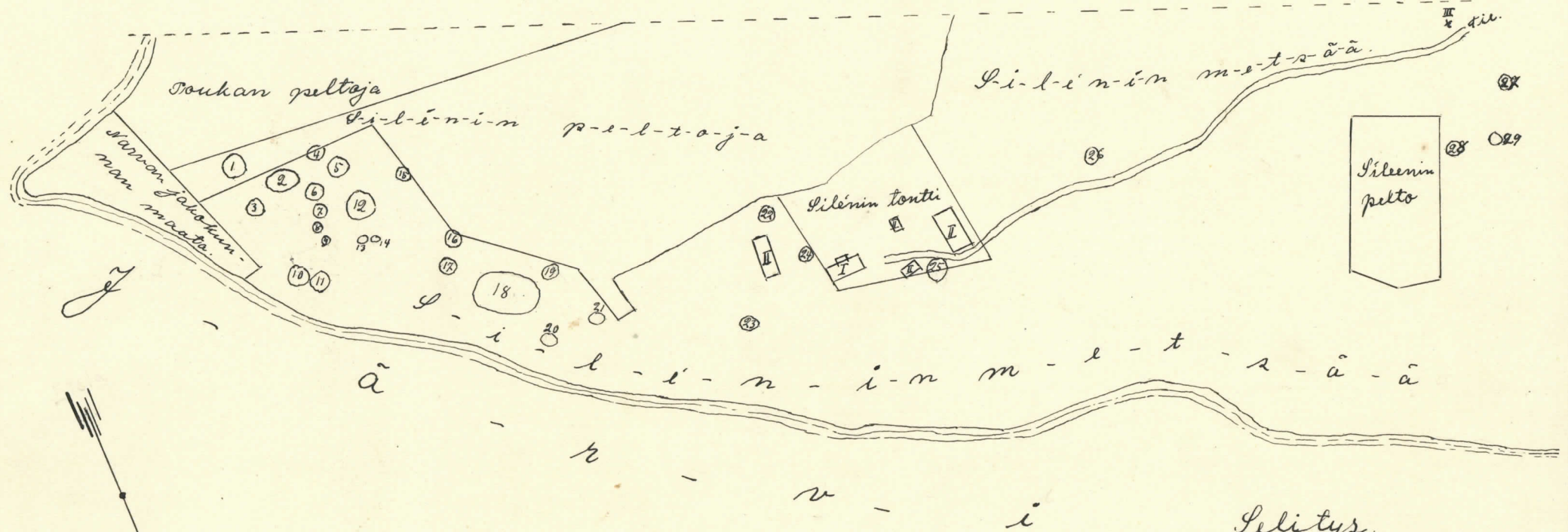
Rövkkiö n:o 2 sijaitsi edellisen rövkkiön luoteispuolella, viljelemättömällä alueella n.k. Lehmihaassa (ks. yleiskarttaa). Keskellä oli kolme suurempaa kiveä, noin yhden metrin korkuisia; 2 idempää (kuva 1 ja 2) oli kokonaan maanpinnan yläpuolella ja olivat ne kulkeutuneet edellisen rövkkiön kivien tavoin noin metrin verran järvelle päin, muodostaen taakseen kuopanteen. Kolmas kivi, joka niinikään oli metrin korkuinen, oli suurimmaksi osaksi maanpinnan alla, seisten koskemattomassa maassa. Kulttuurimaan paksuus vaihteli 25 cm:stä 50 cm:iin, ollen reunoista ohuempi ja paksuten keskelle päin. Suuremmat kivet olivat pääasiassa pinnalla (ks. erikoiskarttaa, johon kaikki alkuperäiselle maanpinnalle näkyneet kivet on merkittv); alempana kivet olivat katukivityksen tavalla tiiviissä kerroksessa. Muodoltaan ne olivat enimmäkseen särkikkäiksi liuskaistuja, jokunen mukulakivi oli joukossa. Kivien väliin oli pantu mustaa, runsaasti nokea sisältävää maata, jota oli varsin paljon suurten kivien välisellä osalla. Saviastiain palasia ja luunsiruja löytyi kautta koko rövkkiön ja kulttuuri-

maan kaikista kerroksista. Ruudusta F:5 noin 15 cm syvyydestä löytyi emaljisolki (n:o 9249:80); löytökohta on merkitty kartalle n:olla 2; samasta ruudusta n. 40 cm syvässä oli myös keihäänkärki (9249:81) merkitty n:olla 3 ja pronssirengas (9249:85), merkitty n:olla 1. Muut 4 - 7 merkityt eivät sijainneet vallan kaukana näistä, joten ne, n:o 5 lukuunottamatta, joka on myöhemmin rökkiöön joutunut, todennäköisesti muodostavat yhden henkilön, siis samalla kerralla maahan pannun. hautakaluston. Eri esineitten ikä ei ole tässä suhteessa ristiriidassa. Se kohta, jossa esineet sijaitsivat, ei ulkoapäin eronnut muusta ympäristöstään; ne eivät myöskään olleet erikoisemmin kivien kattamat (ks. kuv. 14). Rökkiö on tehty noin v. 300 j. Kr.

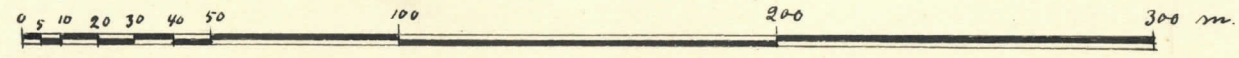
Helsingissä syyskuun 22 p:nä 1930.

Helmer Salo

Vesilahti, Narva, Pileeni, Karholan nokka.

Mittakaava.

Selitys.

1-29	slautoja
I	Asuinsrakennus
II	Muita rakennuksia.
III	Löydetyt rannerengas. (3556)

1:2000

Vesilahti, Narva, Karholan nokka.

Röykkiö I.

Vesilahti, Narva, Karholan nokka.

Röykkiö 2.

7

6

5

4

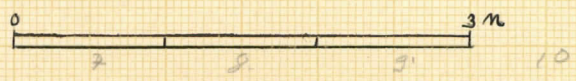
3

2

1

B

A

Vesilähti, Narvan kl., Karkolan nokka.

Kuva 1.

Karkolan nokka siinä nokalta,
paikalta, jossa leve moittaint kai-
vanha v. n. 1929, nähtynä. Kal-
miisto sijaitsee oikealla olevan
metsä saarekseen. Kuvassa näky-
vän valkoisen katon (k. ovilla) koh-
dalla.

Levy n:o 7481.

Kuva 2.

Kalmistorinne läheltä kuvat-
tuna.

Levy n:o 7482.

Uesilähti, Narvan kl., Karholan nokka.

Kuva 3.

Röykkiö N° 1 parjastettuna ^{Levy n:o 7484.}
kuva otettu lounaispuolelta,
jossa röykkiö näytti säännöl-
lisemmältä ja mitta puolelta
saviastianpaloja tavattiin run-
saasti.

Kuva 4.

Profilikuva röykkiön N° 1 lou- ^{Levy n:o 7485.}
naisremasta; maa tummaa
maansekäistä.

Vesilähti, Narvan kl., Karkolan nokka.

Kuva 5.

Profili samuelkaan n:o 16 ^{Levy n:o 7486.}
löytökohdasta, merkitty kartalle
n:o 5; kivet sijaitsevat kos-
kemattomassa maassa; löykkiö
n:o 1.

Kuva 6.

Profili 2 miikan, 3 keittiökä- ^{Levy n:o 7488.}
jen, 4 veitsen ja 2 samuelkaan
löytökohdasta runtoissa B: 1-2, löyk-
kiö n:o 1.

Vesilähti, Narvan kl., Karkholan usikka.

Kuva 7.

Profiili mietan 2 kilvenkymmenen,
onikeltin, veitän, suurautojen ja
sammalkeulan paljastuspihasta;
räykkiö n:o 1.

Levy n:o 7489.

Kuva 8.

Räykkiö N:o 1 kaivausten jäl-
keen; löydöt tehtiin keskellä
olevasta kivettömästä kou-
dasta; kivet viidettyt kai-
vettavana pois.

Levy n:o 7490.

H. Salmo 1930.

Vesilakki, Narva, Karkolan vohka.

Kuva 9.

Röykkiö n:o 1 ennen pal-
jastamista; kuva otettu kaa-
kosta Kävin.

Lempä n:o 7483.

Kuva 10.

Röykkiä n:o 1; profiili
ruudusta D: 2; rannasta,
keuhkainkääntäjänsä.

Lempä n:o 7487.

Uesilähti, Narvan kl., Karkholan nokka.

Kuva 11.

Röykkiö n:o 2 paljastettuna; ^{Levyn n:o 7497.}
Kallin suuta keskuskivestä näky-
vässä. Kuva pohjoisesta kann.

Kuva 12.

Röykkiön n:o 2 luoteisosa pal-
jastettuna; Kuva lännestä kää-
ntä.

Levyn n:o 7492.

Venlahti, Naarvan tel., Karhulan nokka.

Kuva 13.

Profilii löykkiöstä n:o 2, munnillisen vanha kalliokohdasta.

Levy n:o 7493.

Kuva 14.

Profilii löykkiöstä n:o 3, smalji-soljan löytökohdasta.

Levy n:o 7494.